

2026-05-28
KN2026/00781

Byggföretagens yttrande avseende Europeiska kommissionens förslag till förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM(2026)100)

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar cirka 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Byggföretagen har tagit del av rubricerad remiss och vill framföra nedanstående synpunkter.

Sammanfattning

EU-kommissionen publicerade den 4 mars 2026 förslaget till Industrial Accelerator Act (IAA). Förordningen syftar bland annat till att:

- Påskynda tillståndsprocesser för tillverkningsindustri och för decarboniseringsprojekt inom energiintensiv industri. *Byggföretagen stödjer detta i stort men menar att förslagen bör utformas annorlunda för större effekt.*
- Stärka europeiska marknad för koldioxid snåla och unionstillverkade industriprodukter (stål, aluminium och betong) genom krav i offentlig upphandling och offentliga stödprogram. *Byggföretagen är kritiska till förslaget då konsekvenserna riskerar att bli de motsatta: högre kostnader, försämrad konkurrens och hämmad innovation.*
- Möjliggöra för medlemsstaterna att etablera industriella accelerationsområden. *Byggföretagen anser att detta ska vara frivilligt och bygga på andra principer än rent geografiska.*

Tillståndsprocesser

Att komma tillrätta med långa och administrativa krångliga tillståndsprocesser är givetvis välkommet. Det aktuella förslaget riktar i allt väsentligt in sig mot den processuella delen av tillståndsprocesserna, vilka till största del faller inom nationell kompetens. Möjligheten att åstadkomma verkliga förändringar är därmed begränsad. Byggföretagen anser att förslagen hellre bör rikta in sig mot att hantera hinder inom den europeiska lagstiftningen: Vattendirektivet, Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet. Utan reformer av dessa rättsakter riskerar IAA att bli ytterligare ett regelverk att hantera, snarare än en lättnad för tillståndsprocesserna.

Ur ett bygg- och anläggningsperspektiv ser vi också en risk i att leverantörer och underleverantörer som inte kvalificerar sig att räknas som prioriterade projekt fortsatt kommer möta långa handläggningstider, vilket motverkar att tillstånd och därmed utveckling i hela kedjan snabbas upp.

Europeiskt ursprung och koldioxidkrav

Byggföretagen välkomnar att kvalitet och miljömässighet ges ökad tyngd i upphandlingar, snarare än ett ensidigt fokus på lägsta pris. Det är i grunden positivt för branschens utveckling och för möjligheten att driva mer hållbara projekt. Att offentlig upphandling prioriterar lågkolstål som ett marknadsdrivande instrument är i grunden bra för svensk industri. Samtidigt ifrågasätter lämpligheten i förslag då det skapar ett allt mindre fokus på upphandling som processuellt verktyg och alltmer som styrmedel.

Byggföretagen är kritiska till förslagets protektionistiska karaktär. Krav på "Made in EU" och specifika ursprungs krav för byggmaterial som betong och aluminium riskerar att leda till högre kostnader, minskad konkurrens och en ökad administrativ börda. Detta kan i slutändan motverka syftet och fördyra, snarare än påskynda, byggsektorns omställning.

Kraven på unionsursprung och koldioxidgräns kommer oundvikligen att begränsa utbudet och driva upp priserna på centrala byggmaterial. Det är långt från självklart att de föreslagna åtgärderna stärker konkurrenskraften för europeiska tillverkare. Istället riskerar de att leda till högre kostnader för hela värdekedjan. Krav på unionsursprung skapar en skyddad marknad för europeiska tillverkare av betong och aluminium. Strikta ursprungsregler kan skapa komplexa och kostsamma problem i de egna leverantörskedjorna då många europeiska producenter är beroende av insatsvaror från länder utanför EU. Genom att stänga ute globala leverantörer minskar konkurrensen och de innovationsdrivande effekter den har, vilket kan leda till lägre utbud, mindre utvecklade produkter och högre priser, särskilt vid hög efterfrågan. Detta drabbar byggprojektens lönsamhet och genomförbarhet.

Annex II definierar att kraven gäller inte bara köp av betong och aluminium som råmaterial, utan också alla produkter vars prestanda huvudsakligen beror av dessa material. Det är otydligt vad som de facto igår i detta. Ett brofundament? En fönsterkarm? Beroende på gränsdragning och tolkning kan det få väldigt stor påverkan på väldigt många aktörer i väldigt många led.

IAA riskerar alltså paradoxalt nog att fördyra och därmed bromsa den gröna omställningen inom bygg- och anläggningssektorn. Klimatomställningen kräver stora investeringar i ny infrastruktur och renovering av befintliga bestånd. Om kostnaden för viktiga material med lågt koldioxidinnehåll som lågkolstål och klimatförbättrad betong ökar på grund av protektionistiska regler, blir varje hållbart byggprojekt dyrare. Då minskar investeringsviljan och takten i omställningen. Genom att favorisera ursprung framför bästa tillgängliga teknik och pris, riskerar förslaget att styra bort från de mest kostnadseffektiva och

innovativa lösningarna för att minska klimatpåverkan, oavsett var i världen de utvecklas.

Spårbarhet och administration

Våra medlemsföretag kommer att behöva lägga betydande resurser på att spåra och dokumentera ursprung och koldioxidinnehåll för en stor mängd material. Upphandlande aktörer kommer att behöva lägga betydande resurser på att verifiera och följa upp att de föreslagna kraven efterlevs. Det skapar en ökad administrativ börda som fördyrar byggprocessen och riskerar att missgynna mindre företag. Byggföretagen förordar att låg-koldioxidkriterier i offentlig upphandling utformas prestationsbaserade och teknikneutrala. Upphandlande myndigheter ska kunna jämföra byggmaterial och produkter på grundval av verifierbara kriterier för klimatpåverkan över hela livscykeln, förnybarhet, kolinlagring och substitutionseffekt. För byggprodukter bör byggproduktförordningen (CPR) utgöra grunden för bedömningen. CPR-ramverket möjliggör jämförelse av byggprodukter baserat på verifierbar miljöprestanda och innehåller harmoniserade metoder för livscykelanalys. Detta är i linje med kommissionens egen hänvisning till CPR i förslaget skäl (21).

Accelerationsområden

Byggföretagen anser att accelerationsområden bör vara frivilliga för medlemsstaterna. De kan fungera som regulatoriska sandlådor för att identifiera och lösa regulatoriska och administrativa knutar. I ett långsiktigt perspektiv anser Byggföretagen att insatser bör baseras på generella förenklingar i tillståndsprocessen, inte på selektiva geografiska fördelar. Vidare bör de utformas teknikneutralt. Det finns annars risk för att lokalisering av industri och andra verksamheter styrs av administrativa beslut snarare än av marknadens behov och infrastrukturella förutsättningar, vilket kan leda till suboptimala investeringsbeslut.

Vi välkomnar idén att industriellt relevanta miljöbedömningar kan göras på områdesnivå i stället för projekt för projekt, givetvis förutsatt att det inte medför sämre miljöskydd.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Sigrid Granström, expert energi och miljö, sigrid.granstrom@byggforetagen.se alt. 0724065309

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör